

HO'OU LU LĀHUI
Regenerating Oceania
13th Festival of Pacific Arts & Culture
Hawai'i 2024

MO'OLELO HĀLĀWAI A KE KOMIKINA NO KA HO'OLAULE'A NO'EAU A
MO'OMEHEU PĀKĪPIKA

PŌ'AKAHI, 17 'OKAKOPA, 2022, HOLA 3:00 'AUI

MA O ZOOM: HĀLĀWAI WIKIŌ A LEO

Nā Lālā Komikina i Kū Mai:

Kalani Ka'anā'anā	- Ke'ena Kuleana Ho'okipa o Hawai'i (HTA) (hō ea i ka hola 3:17 'aui)
Maenette Ah Nee-Benham	- Koho 'Ia E Ke Kia 'āina
Māpuana de Silva	- Kaiāulu
Sylvia Hussey	- Ke'ena Kuleana Hawai'i (OHA)
Jarrett Keohokālole	- 'Aha Kenekoa o Hawai'i
Jamie Lum	- Ke'ena Ho'omohala Waiwai a me ka Ho'okipa (DBEDT)
Richard Onishi	- 'Aha Lunamaka'āinana o Hawai'i
Kehaulani Pu'u	- Ke Kūlanakauhale a Kalana o Honolulu

Nā Hoa Kipa:

Maka Casson-Fisher	- Ke'ena Kuleana Ho'okipa o Hawai'i (HTA)
Lynn J. Martin Graton	- Kaiāulu
Keali'i Haverly	- Kaiāulu
Monte McComber	- Lālā Komikina Kāko'o i ka CPAC
Ngahiraka Mason	- Kaiāulu
Aaron Salā	- Luna Ho'olaule'a
Mālia Sanders	- 'Ahahui Ho'okipa 'Ōiwi Hawai'i
Hose Inigo Santos	- Kaiāulu
Ka'iulani Spencer	- 'Ahahui Ho'okipa 'Ōiwi Hawai'i
Kanoe Takitani-Puahi	- 'Ahahui Ho'okipa 'Ōiwi Hawai'i
Pris Texeira	- Kaiāulu
Caroline Yacoe	- Kaiāulu

Nā Limahana:

Elise Amemiya	- Loio Kuhina
Timothy Tiu	- DBEDT
Scott Tome	- DBEDT
Selma Malcolm	- DBEDT

Nā Mihi:

Snowbird Bento	- Kaiāulu

HO'OMAKA

Ua ho'omaka 'o Mike Ah Nee-Benham i ka hālāwai i ka 3:03 'aui. i pani no ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā e huaka'i nei. Ua aloha aku i ka po'e i hō'ea a me ka mālama pū i ke kīkolā Lālā Komikina: Mike de Silva, Mike Hussey, Mika Keohokālōle, Mike Lum, Mika Onishi, a me Mika Ah Nee-Benham. Ua hō'ike 'o Mike Pu'u i kona ha'alele 'ana i ka 3:30 'aui. e komo ai i kekahi hālāwai. Ua ho'oku'u 'ia 'o Mike Bento a me ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā.

Ua wehe 'o Mike Hussey i ka hālāwai me ka hō'ike pū i kekahi māhele o ka puke 3 o *Nānā i ke Kumu* i pa'i 'ia na Queen Lili'uokalani Trust. Ua hō'ike 'o ia i kekahi mau mana'o alaka'i o ka puke e la'a:

- 1) Ka 'āwili 'ia a hō'ihī 'ia o ka 'ike Hawai'i a haole.
Ka 'ōlelo no'eau (#203), *'a'ohe pau ka 'ike i ka hālau ho'okahi*. Ua lilo ka hana pū 'ana o Mary Kawena Pukui a me ke Kauka E.W. (Jack) Haertig me Queen Lili'uokalani Children's Center he anahulu makahiki ka lō'ihī he hō'aiona o ka pilina lōkahi o ka 'āwili 'ana i ka 'ike Hawai'i a haole.
- 2) E kahua ka 'ike ku'una i ka pili 'uhane.
'O ka 'ōlelo no'eau #1740, *ke kau mai nei ka mākole*. He hō'ailona i ke kia'i 'ia e nā 'aumākua. 'O ka pili 'uhane kekahi o nā mana'o ko'iko'i o ke kuana'ike Hawai'i. He mana'o i kekahi mana nui a'e e pili ai nā mea a pau o ke ao kūlohelohe.
- 3) E hō'ihī i nā 'ohana.
'O ka 'ōlelo no'eau #1261, *i ulu nō ka lālā i ke kumu*. Ke 'ole ko kākou mau kūpuna, 'a'ole nō ho'i kākou e puka.
- 4) E ho'okūpono.
'O ka 'ōlelo no'eau, #2065, *mai kāpae i ke a'o a ka makua, aia he ola ma laila*, e hō'ike ana i ke 'ano e hahai ai i nā mana'o ku'una Hawai'i.

Ua ho'omaopopo 'o Mike Hussey i nā Lālā Komikina i kēia mau mana'o Hawai'i ma ko lākou kūlana he Lālā Komikina a ma ka hana e kō ai ka Ho'olaule'a.

'ŌLELO HŌ'IKE A KA LEHULEHU

Ua kono 'o Mike Ah Nee-Benham i ke ākea e hāpai mana'o no nā kumuhana o ka papa kumumana'o. No ka 'ole, ua ho'omau akula i ke koena o nā kumuhana.

'ĀPONO I KA MO'OLELO HĀLĀWAI 26 KEPAKEMAPA, 2022

Ua kākā'ahi 'ia akula ka mo'olelo hālāwai 26 Kepakemapa 2022 me ka nānā pū 'ia e nā Lālā Komikina. Ua hāpai 'o Mike Ah Nee-Benham he mana'o ho'oholo e 'āpono i ia mo'olelo o ka 26 Kepakemapa 2022. Ua hāpai 'ia ia mana'o ho'oholo e Mike Hussey i kākō'o 'ia e Mike de Silva. Ua nīnau 'o Mike Ah Nee-Benham inā he mana'o ho'oponopono a kūkā paha. No ka 'ole, ua noi akula 'o ia he koho pāloka ma ke kīkolā a penei nā Lālā Komikina i 'āpono i ka mana'o ho'oholo e 'āpono i ka mo'olelo hālāwai 26 Kepakemapa 2022 me ia nō: Mike de Silva, Mike Hussey, Mika Keohokālōle, Mike Lum, Mike Pu'u, Mike Ah Nee-Benham. Ua ho'oku'u 'ia 'o Mika Onishi mai ke koho pāloka 'ana no ka hihia 'enehana.

Mo'olelo Hālāwai o ke Kōmike no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika 13
Pō'akahi, 17 'Okakopa, 2022, hola 3:00 'aui ma o ka Zoom
'Ao 'ao 3 o 10

Ua 'āpono 'ia ka mana'o ho'oholo e 'āpono i ka mo'olelo hālāwai Komikina Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika 26 Kepakemapa 2022 me ia nō.

KA NŪ HOU NO NĀ WĀ HUI I 'ĀPONO 'IA, ME KA HAHAI PONO 'ANA I KE KĀNĀWAI 103, KE KAU KĀNĀWAI O HAWAI'I 2021

Ua hō'ike 'o Mike Ah Nee-Benham no ka mālama 'ia o ka 'elua hālāwai hana pū mai kekahi hālāwai 'ana. 'O ke Kōmike Ho'okele (AC) ma ka lā 11 o 'Okakopa, 2022, ma ka hola 4 'aui. a me ke Kōmike Wahi (V) ma ka lā 12 o 'Okakopa, 2022, ma ka hola 10 kak., a e mālama pū 'ia he hō'ike'ike ma hope mai e like me ka mea i 'ike 'ia ma ka papa kumumana'o.

KA HŌ'IKE'IKE, KE KŪKĀKŪKĀ, A ME KA HANA PILI I KA PALAPALA HŌ'IKE A KA LUNA HO'OLAULE'A

Ua kāhea 'o Mike Ah Nee-Benham i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a Salā no kāna mo'olelo. Ua komo maila ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā i ka hālāwai i ka 3:17 'aui.

Ua mahalo maila ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i ke Komikina i ke kāko'o i kāna huaka'i i Suva, Fiji (2-9 'Okakopa, 2022) a pēlā pū iā Mika Eric Chang o ka East West Center Arts Program i ka ho'olako i ke kālā e holo ai. Ua hō'ike ia Luna Ho'okele Ho'olaule'a no kāna mau hālāwai me The Pacific Community (SPC) a me nā hoa kāko'o o ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika iā ia i Fiji. Ua a'oa'o pū maila ia Luna Ho'okele Ho'olaule'a no ke ka'ana 'ia o ka Program Matrix a me nā palapala pili papa hana 'ē a'e me ka SPC e ka'ana 'ia ai me nā 'āina e komo ana i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika e loa'a ai ka 'ikepili ho'opalekana. E hō'ike pū ia Luna Ho'okele Ho'olaule'a no ka ho'oulu kālā a me ka ho'omākaukau no ka huaka'i a ka hui Aotearoa i Nowemapa 2022 a me ke noi a ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i ke Komikina.

No ka hālāwai SPC, ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no kona komo 'ana i kekahi mau hālāwai ko'iko'i ma Suva, Fiji. Ua komo ia Luna Ho'okele Ho'olaule'a i nā kūkā no ka 'ōmaka, mo'okū'auhau, a ulu 'ana o ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika i ho'omaka i nā 1970 'o ia ka Ho'olaule'a Pāheona Pākīpika Hema a me ka ho'olālā 'ana e holo ana i nā 1960. Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no kona hui 'ana me nā alaka'i o nā māhele like 'ole o ka SPC. Ua hō'ike mai 'o ia no ka nui o ka 'ike o nā hālāwai a me ke 'ano i kūkulu 'ia ai nā pilina no ke Komikina Hawai'i e kōkua ana iā ia ma ka 'ike pono 'ana i ke 'ano e ho'oholomua 'ia ai ke ala me ka SPC 'o ia ka mea ho'okō i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika, i ka wā e laulima ana me ke Council for Pacific Arts and Culture (CPAC) e noho luna ho'omalua 'ia nei e Mike de Silva no ko Hawai'i mālama 'ana.

No ka Program Matrix, ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no ka ho'omaka 'ana o nā hanana no ka Ho'olaule'a ma ka lā 6 o Iune, 2024, ma ka 'Aha Heahea Wa'a i ke kakahiaka nui; i ka lā 7 o Iune, 2024 e mālama 'ia ai ka wehena kūhelu o ka Festival Village a me ka hālāwai CPAC; i ka lā 8 o Iune, 2024 e mālama 'ia ai ka Hālāwai Kahuna Pule; i ka lā 9 o Iune e mālama 'ia ai ka Ecumenical Service a me ka mālama 'ia paha o kekahi 'Aha Mele Hīmeni Pūalu (aia i ka makemake o ka CPAC a me nā kāhuna pule); i nā lā 10-12 o Iune, 2024, e mālama 'ia ai ka Hō'ike'ike SPC no ka ho'oulu a mo'omeheu mauō; i nā lā 13-14 o Iune, 2024, e mālama 'ia ai ka 'Aha Kālamana'o ma ka hana pū 'ana me ka SPC, he pāku'i hou i nā hana 'ē a'e e mālama

Mo'olelo Hālāwai o ke Kōmike no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika 13
Pō'akahi, 17 'Okakopa, 2022, hola 3:00 'au ma o ka Zoom
'Ao 'ao 4 o 10

'ia ma ke Kikowaena Hālāwai o Hawai'i a me ka Festival Village; i ka lā 15 o Iune, 2024, e pani kūhelu 'ia ai ka Festival Village; i ka lā 16 o Iune, 2024, e mālama 'ia ai ka hō'ike'ike pani no nā hana Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika a pau me ka CPAC e lilo ana he mea pa'i no Hawai'i. Aia pū ma kēia lā ka 'Aha Panina kūhelu.

Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no ko Mika McComber noho 'ana 'o ia ka 'elele ma ke Kōmike Ho'olālā Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika e hō'ike mana'o ana i ka Youth Ambassadors Program. He hanana kēia he 'ekolu lā ka lō'ihī mai nā lā 6-8 o Iune, 2024, ma luna ho'i o ka hanana Emerging Leaders e hana pū 'ia ana me Ke Kulanui o Hawai'i ma 'Ewa. Ua hō'ike 'o ia no ka ho'olako 'ia o ke kālā na ka East West Center a me ka Hawai'i Pacific Foundation. Ua hō'ike pū ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no ka hāpai 'ia o ka Traditional Leaders' Meeting ma Fiji, he hālāwai ka'awale i kā kā Luna Ho'okele Ho'olaule'a me ka SPC, e hui ai nā ali'i ku'una o ka Pākīpika e komo ana i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika, a me ke ala a kākou e mālama kūpono ai.

Nā Palapala Papa Hana i ka SPC/nā Kau'āina, Palekana Ola Kino: Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i kona ho'i hou 'ana i nā pou papa hana me ke kāpili pū i nā palapala papa hana a ka SPC e kāka'ahi ai i nā kau'āina e komo ana no nā mea e pono ai ka palekana ola kino no ka lawe 'ia 'ana mai o nā koehana mo'omeheu i Hawai'i, me ka hō'ioia pū 'ana i ke ala e ho'ihoi 'ia ai.

Nūhou Ho'oulu Kālā: E ho'omaka hou ana ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i nā kama'ilio 'ana no ka ho'oulu kālā 'ana a ke ho'omākaukau nei i nā lako e pono ai ka 'ōlelo no ka 2050 Strategy for the Blue Pacific Continent i kāko'o 'ia e ka Pacific Island Forum Leaders ma Iulai, ka Pacific Region Cultural Strategy 2022-2032 mai ka SPC, a me ka Pacific Partnership Strategy mai ka Hale Ke'oke'o i kāko'o 'ia he mau pule aku nei na ka Pelekikena Biden. Hō'ike ka palapala a ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e ho'omākaukau nei i ke 'ano e kō ai nā makemake no kēia mau ka'akālai ma ka mālama pū 'ia o ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika 13. E holo ana ia palapala i nā hui a mea kāko'o kālā o kēlā 'ano kēia 'ano. Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i kona mana'o e noi i ke Kūlanakauhale a Kalana o Honolulu e holo ana i mua o ke Kōmike Kalana ma mua o kekahi kau mo'ohelu. Ua hō'ike pū 'ia ko ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a ho'omaka 'ana e hō'ike'ike i nā mea kāko'o kālā 'oiai e ho'omaka ana kekahi o kēia mau hui e ho'oholo ma ka pau 'ana o ka makahiki.

No ka ho'omākaukau no ka huaka'i i Aotearoa i Nowemapa, aia ke holo nei. Ua a'oa'o ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, e kūkā 'o ia, Mike de Silva, a me ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā i nā mea lāli'i o ia huaka'i ma kekahi hālāwai me ka SPC ma ka Zoom.

Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no nā 'ā'ume'ume o kona pili 'ana me ka SPC ma ka ho'oka'a'ike. Ua hō'ike 'o ia no ka pili pololei 'ole 'ana ma ka ho'oka'a'ike 'ana. Ma Mei 2022, ua holo piha ka mana'o o ke Komikina e 'ae i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e ho'oka'a'ike pololei me ka SPC ma ka 'ao'ao o ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika. Ua 'imi akula ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i ke akāka o kēia mai ke Komikina. Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, ma ka no'ono'o 'ana i nā kūkā ma ka hālāwai SPC ma Suva i hala iho nei, e aho ke

Komikina e 'imi he ala e ho'oka'a'ike ai me ka SPC i mea e noi ai he 'elele e hō'ea i nā hālāwai Komikina.

Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, ma muli o kāna mau hālāwai ma Fiji, e ho'oka'a'ike 'ia ka huaka'i Aotearoa o Nowemapa i ka SPC i mea e 'ike 'ia ai ke kāko'o o ke Komikina o ko ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a kū 'elele 'ana no ke Komikina ma ka ho'omākaukau no ka huaka'i a no ka huaka'i a ka SPC a me ka CPAC i Pepeluali a me Malaki 2023.

Ua mahalo 'o Mike Ah Nee-Benham i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no kāna mo'olelo me ka ho'olilo i ke koena o kāna māhele i ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā. Ua mihi akula ia Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i ka lohi me ka nīnau inā he mau nīnau na ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a.

Ua nīnau 'o Mika Onishi inā e mana'o ana ka SPC e loa'a he palapala mai ke Komikina i mea e hiki ai i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a ke ho'oka'a'ike me ka SPC no ke Komikina. Mana'o ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, ma muli o ka makemake o ka SPC i ka ho'oka'a'ike kūhelu no ke 'ano o ko lākou kuleana i nā kau'āina, he mea nui ka ho'oka'a'ike kūhelu ma waena o ke Komikina a me ka SPC i mea e ho'oka'a'ike 'ia ai nā mana'o ho'oholo. Ua noi akula ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e haku he leka i ka SPC ma ke po'o kuni Komikina no kona pūlima 'ana.

Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e pono e loa'a nā mea lāli'i e like me ke kipa ka'awale 'ana o ko Aotearoa mai ko ka SPC a me ka CPAC ma ka leka i ka SPC ma muli o ka 'ōnaehana kālā a papa manawa kālā, no laila, he mea ia e komo ma ka leka i mea e no'ono'o 'ia ai ka huaka'i a ko Aotearoa i Nowemapa.

Ua ho'omaopopo ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā 'ike 'ana i ke ki'ina e pono ai ko nā alaka'i hui ho'olauka'i 'ana ma o ka SPC. Ua mahalo ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i ka ho'ākāka me ka hō'ike i kona ho'olauka'i 'ana i ka huaka'i Aotearoa i Nowemapa me ka SPC. Ua hō'ike ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i kona hopohopo a makemake 'ole i kēlā me kēia kau'āina e ho'oka'a'ike pākahi i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no nā huaka'i pākahi, a he mau noi kēia e holo i ka SPC, a laila i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a.

Ua nīnau 'o Mike Lum inā ua ho'oholo ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a he kanaka kūpono o ka SPC nāna e komo i ka hālāwai Komikina, a inā e pono e ho'ouna he leka kono kūhelu.

Ua hō'ike ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no kona mana'o i ka laulā o nā kuleana o ka SPC, no ka mea, aia ho'i nā hana a ke Komikina i nā kumumana'o. E pono ana na'e e 'imi i ia māhele o ka SPC, e la'a inā e kama'ilio ana no ka palekana ola kino, e noi 'ia ka SPC e ho'ouna i ka 'elele Biosecurity and Land Resource Management, a pēlā aku.

Ua mahalo 'o Mike de Silva i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i kāna mo'olelo me ka hō'ike i kona 'ike 'ole i ke 'ano i pili ai ka SPC ma ke ki'i nui, eia na'e, ua hāpai i ka nīnau inā e hiki i ka SPC ke lilo he Lālā Komikina, 'oi ai, ua koi 'ia ke Komikina ma lalo o ke Kānāwai Moku'āina o Hawai'i, eia na'e, ua hiki i ka SPC ke komo i kekahi hālāwai.

Hō'ike ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i kona mana'o e pa'a kūmau he kumumana'o ma nā papa kumumana'o no ka SPC e holo ai nā kūkā papa kumumana'o.

Ua nānā hou ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i ka papa manawa papa hana i ka'ana 'ia i ka wā o ka mo'olelo a ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a. Ua hāpai ka Luna Ho'omalū, e kono 'ia nā alaka'i mo'omeheu e like me ke kūpono, me ka nīnau na'e i ke kumu i ka'awale 'ole ai he 'ekolu lā ma mua o ka Ho'olaule'a. Ua a'oa'o ka Luna Ho'omalū, he mea kēia e ho'one'e 'ia i nā lā o ka Ho'olaule'a me ka no'ono'o pū i nā koina e pono ai a me ke kuleana ma ka ho'okipa i nā alaka'i mo'omeheu o nā 'āina like 'ole. Ua nānā pū ka Luna Ho'omalū i nā lā me ke a'oa'o i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e no'ono'o i nā wā e lele mai ai.

Ua hāpai 'o Mike de Silva e mālama 'ia ka 'aha 'awa ma ka wā o ka Ministers Meeting.

Ua nīnau ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā inā he mau nīnau i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, a no ka 'ole, ua ho'omau akula i kekahi kumumana'o.

KA HŌ'IKE'IKE, KE KŪKĀKŪKĀ, A ME KA HANA PILI I KA NŪ HOU MAI KE KŌMIKE PAPA LUNA HO'okele

Ua ho'olilo akula ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i kēia māhele o ka hālāwai iā Mike Ah Nee-Benham, ka Luna Ho'omalū o ke Kōmike Ho'okele. Ua hō'ike 'o Mike Ah Nee-Benham i kāna mo'olelo laulā no ua kōmike nei. Ua hō'ike 'o ia no ka hālāwai 'ana o ke kōmike ma mua o ka hālāwai 'ana o ke Komikina ma ka lā 17 o 'Okakopa, 2022, i mea e wehewehe 'ia ai nā hālāwai a ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a me ka SPC i nā lālā o ke Kōmike Ho'okele. Ua kūkā pū ke Kōmike Ho'okele i nā hana ho'oka'a'ike a hokona a me kekahi o nā 'ikepili a ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e ki'i nei e ho'ohana 'ia ana no nā hana ho'oulu kālā. Ke laua nei ke kahuapa'a—ua loa'a mai ka 'ikepili SPC a e ho'ouka 'ia ana ma ke kahuapa'a. Ua hō'ike pū 'o Mike Ah Nee-Benham, aia ke ho'omohala 'ia nei ka papa hana kūlelepaho. E kālele ana ma luna o Hawai'i a me ka ho'omākaukau 'ana i ko kākou mau kaiāulu ma ka lako o ka 'ikepili no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika, āhea e mālama 'ia ai, a pehea e komo ai, a pēlā aku. i mea e ulu ai ka makakau a kākō'o o ke kaiāulu. Ua hō'ike 'o Mike Ah Nee-Benham no ke a'oa'o 'ana o ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a no kekahi hana e loa'a ai kekahi kālā a pēlā pū ka ho'olaha 'ia o kekahi mau palapala hokona i ka South Pacific Tourism Organization, a aia nō ia 'ike ma ka mo'olelo hālāwai Kōmike Ho'okele. Ua kūkā ke Kōmike Ho'okele i ka hana a ke Kūlanakauhale a Kalana o Honolulu ma ke kōkua ma ka palekana a me ke alakau. Ke hana pū nei ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a me ke Ke'ena Moku'āina e ho'omohala ai he papa hana Visa kūikawā no nā kau'āina e komo ana i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika.

Ua hō'ike 'o Mike Ah Nee-Benham no ko lākou nānā 'ana i ke Kuleana Matrix a nīnau akula i ka Luna Ho'omalū i ka hana a ke Kōmike Ho'okele a me ke kuleana o ua palapala nei. Ua kūkā pū lākou no ka pau 'ana o ka 'aelike Luna Ho'okele Ho'olaule'a ma Kekemapa a pehea e ho'oku'u ma'ema'e 'ia ai ka pau 'ana o ua 'aelike nei.

Ua hō'ike ka Luna Ho'omalū, i mea ke Kuleana Matrix e alaka'i 'ia ai nā māhele o ka Ho'olaule'a ma ke kuleana he ala e ho'olauka'i 'ia ai ia mau māhele a he ho'okahi palapala.

Ua hō'ike 'o Mike Ah Nee-Benham no ka nānā hou 'ia o ke Kuleana Matrix a pēlā pū ka 'aelike ma kekahi hālāwai Kōmike Ho'okele.

KA HŌ'IKE'IKE, KE KŪKĀKŪKĀ, A ME KA HANA PILI I KE KŌMIKE WAHI A ME KA NŪ HOU MAI KE KŌMIKE PAPA HANA

Ua ho'olilo ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā i kāna māhele o ka hālāwai iā Mike Lum, ka Luna Ho'omalua o ke Kōmike Wahi. Ua hō'ike 'o Mike Lum no ka hālāwai lihi 'ana o ke Kōmike Wahi ma ka Po'akolu, 'Okakopa 12, 2022. Ua kūkā 'ia nā hālāwai SPC i Fiji, ka 'Aha Pacific Philosophical, ka Hō'ike'ike, a pēlā aku, a ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a i ho'okomo ai ma kāna mo'olelo ma kekahi 'ano hohonu a'e. Ua hō'ike pū 'o Mike Lum no ka mālama 'ia o kekahi hō'ike'ike ma nā hālāwai Ministers of Culture a CPAC e mālama ma'amau 'ia me ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika, a he mau papa hana hou aku 'o ia ho'i ka Youth Ambassador (he 12-18 makahiki) a me ka Emerging Leaders Program (mai nā makahiki 18-30), a pēlā pū ho'i kekahi mau papa hana hou aku.

Ua a'oa'o ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā a me Mike de Silva, he mea nui ke kālele ma ka mālama i ka Ho'olaule'a maika'i loa e hiki, no ka mea, 'o ia ka mea e 'ākoako ai ka po'e. He mea keu nā mea 'ē a'e a pau. He mea nui ka nānā 'ole 'ana i nā 'ano papa hana no kona nani wale nō. Ua nīnau ka Lālā Komikina Lum inā e hiki i ke Komikina ke hō'ole i ka SPC ke hāpai 'ia he hanana e ho'okomo 'ia. Ua pane ka Lālā Komikina de Silva i ka hiki ke ha'i i ka SPC no ka helu 'ia o ka hanana ma ka papa manawa Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika, he mea nui na'e ke akāka o ka mana'o i ka SPC no ka mea nui 'o ko lākou kāko'o a ho'olako 'ana i nā mea e pono ai kā lākou mau papa hana.

Ua kono ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā iā Monte McComber e hō'ike no ka Youth Ambassador Program. Ua hō'ike 'o Mika McComber no ke komo 'ana o ka 24 kalana. Ma ka MH 2023, e loa'a he māhele keleka'a'ike e kūkā ai nā haumāna i nā hana e holo nei ma ko lākou mau 'āina i mea e "Regenerate Oceania" ai, 'o ia ho'i ka mana'o alaka'i o ka Ho'olaule'a. E mālama 'ia ka hō'ike'ike he alo a he alo a ma ke keleka'a'ike i ka MH 2024 me ka mana'o, e ho'i nā haumāna i ko lākou mau 'āina e ho'okō ai i kekahi o kēia mau mana'o a hana pū paha me kekahi mau 'āina. Ua hō'ike 'o Mika McComber i ke kāko'o 'ia o kēia papa hana e Nā Kula 'o Kamehameha, ka Royal Hawaiian Center, a me kekahi hui kāko'o kālā hō'ike 'ole 'ia o kona inoa.

Ua nīnau 'o Mika Keohokālōle inā helu 'ia ke kālā holo'oko'a a Nā Kula 'o Kamehameha e lūlū ana i ka Ho'olaule'a ma kēia papa hana. Ua pane 'o Mika McComber, e ho'olako ana Nā Kula 'o Kamehameha he kālā hou aku i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika, i kona mana'o. Ua hō'ike 'o Mika Keohokālōle i kona hopohopo i ke kālele i ka ho'oulu kālā no nā papa hana nui o ka Ho'olaule'a, 'o ia ka makakoho, a laila nā papa hana kāko'o.

HŌ'IKE'IKE, KŪKĀKŪKĀ, A HANA NO NĀ HANA HO'OULU KĀLĀ A KĀKO'O HO'OULU KĀLĀ

Ua hō'ike ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā, 'o ka pololei, ua loa'a i nā Lālā Komikina a pau he kope o ka mo'ohelu e kū nei a pēlā pū nā ki'iaka Hoa Kāko'o Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika i ho'omohala 'ia ma hope o ka hālāwai hope. Ua hō'ike 'o ia, aia ke 'ā'ume'ume nei i ka hihia "moa a hua moa." Ua nīnau ka Luna Ho'omalua, inā e pono ana e loa'a mua i ke

Komikina ke kālā e ho'omohala 'ia ai he papa hana no ka Ho'olaule'a, a inā he papa hana pa'a no ka Ho'olaule'a e hō'ike 'ia ai nā mea kiko'i e pono ai e hiki ana ke hō'ike 'ia i nā mea ho'olako kālā ma mua o ka hō'ea 'ana mai o ke kālā. Kāko'o 'ia nō ka lua. Inā 'a'ohe "noi," he hana nui ka pili 'ana me nā mea ho'olako kālā. Ua nīnau ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā inā he mana'o no kāna i hāpai ai, a inā paha he nīnau kiko'i no ka mo'ohelu a ki'iaka paha.

Ua ho'ākāka 'o Mika Keohokālōle i kona mau mana'o ma ka hō'ike i kona komo mua 'ole 'ana ma nā hana ho'oulu kālā no kekahi hanana o kēia 'ano nui. I kona mana'o, e aho ke kōmike e hana ma ke 'ano i hai 'ia ai ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, 'o ia ho'i ka ho'opa'a i ka pahuhopu, a laila ka 'imi i nā hana e pa'a ai he papa manawa a me nā pahuhopu e kō ai. Ua ho'omau akula 'o Mika Keohokālōle inā e hiki i ke Komikina ke 'aelike ma luna o kekahi pahuhopu a me ka papa manawa e kō ai, mōakāka ke ala e ka'i ai ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, a laila, e hiki ke 'imi i ke kālā e pono ai.

Ua ha'alele 'o Mika Onishi i ka hālāwai i ka 4:16 'au.

Ua kāko'o ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā i ko Mika Keohokālōle mana'o. Ua kāko'o pū 'o Mike de Silva. Ua ho'omau akula 'o ia ma ka 'ōlelo, ho'omau nō ka po'e i ke kama'ilio i nā hana e pono ai, 'a'ole na'e hiki i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a ke hana i nā hana a pau nona iho. I kona mana'o, aia ke kuleana i ka nui po'e, a he mea nui ka loa'a o nā mea hana manawale'a e 'auamo ai i nā māhele like 'ole e kāko'o ana i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a a loa'a nā limahana.

Ua 'ōlelo 'o Mike Ah Nee-Benham, 'o kēia kūkā ke kumu a ke Kōmike Ho'okele i makemake ai i ke Komikina e nānā hou i ke Kuleana Matrix, no ka mea, e ho'okō li'ili'i 'ia ana nā kuleana like 'ole o ka matrix, a he nui hou aku nā mea e ho'okō 'ia, a he mea nui ke akāka o ka mea nāna e ho'okō.

Ua hō'ike 'o Mike Ah Nee-Benham i ka mana'o 'o ka ho'onoho 'ia o ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a ma ka East West Center no ko lākou kāko'o 'ana ma ka hale, lako, hoa kāko'o, a me ke kālā pū kekahi. Ua hō'ike 'o ia no ke kāko'o o ka Pelekikena o ka East West Center i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika a 'ike 'ia ke ko'iko'i i ko Hawai'i a me ka Pākīpika. I ko Mike Ah Nee-Benham mana'o, e kāko'o ka Pelekikena o ka East West Center i ka ho'olako limahana i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a, 'a'ole na'e paha ma ka pae e pono ai ka ho'okō piha 'ia o ka hana e pono ai ka Ho'olaule'a. He nīnūnē kēia e hāpai 'ia i ke Kōmike Ho'okele.

Ua ho'omana'o ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā i ka lilo 'ana o ka East West Center 'o ia ka hui kālā nāna i mālama i ka Asia Pacific Economic Cooperation (APEC) i ka wā i mālama 'ia ai i Hawai'i. Ua hō'oia 'o Mike Ah Nee-Benham a hō'ike no ka hana 'ana o ka East West Center no ka International Union for the Conservation of Nature (IUCN). Ua hō'ike 'o ia no ka hiki a me ka hana 'ana o ka East West Center ma ia kūlana, a 'o ia ke kumu i kāko'o 'ia ai ka noho 'ana o ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a ma laila.

Ua nīnau ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā inā he hui pekelala ka East West Center, a i 'ole paha ia, inā ua pili i Ke Kulanui o Hawai'i. Inā he hui moku'āina, hiki ke ho'opa'a 'ia he 'Aelike

Mo'olelo Hālāwai o ke Kōmike no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika 13
Pō'akahi, 17 'Okakopa, 2022, hola 3:00 'au ma o ka Zoom
'Ao 'ao 9 o 10

Hana e lilo ai he hui kālā no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika a pēlā pū ka mālama 'ana i ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a a me nā limahana.

Ua hō'ike 'o Mika Keohokālōle, inā na ka Luna Ho'okele Ho'olaule'a e hana, a inā paha na ke Kōmike Ho'okele, he mea nui ka hāpai 'ia o ka papa hana ho'oulu kālā, 'o ia ho'i nā pahuhopu a papa manawa, i ke Komikina no ka 'āpono 'ia i mea e hiki ai ke holomua. Ua hō'ike 'o ia, he kōkua ka papa hana i ke akāka o ke ala e kō ai nā pahuhopu ho'oulu kālā i ke Komikina a pēlā pū ke kōkua i ke kaiāulu ma ka 'ike i ke 'ano e holomua ai.

Ua 'oli'oli loa ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i ka ho'olaha i ka makemake o ka RHC e lūlū he \$50,000 i ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika a pēlā pū ho'i kekahi mau lūlū manawale'a 'ana, 'o ia ho'i kekahi mau Ho'olaha Lawelawe Ākea no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika he 30 kekona ka lō'ihī e ho'olele 'ia ma nā hanana nui e like me ka Mele Manaka a me ka ho'okūkū hula Lili'uokalani Keiki Kula, a pēlā aku. E ho'olako pū 'ia na ka RHC ke ke'ena hana no kekahi ke'ena 'ikepili Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika i ka MH 2023 a me kekahi kūlana hapa manawa no ia ke'ena mai ka Po'akahi i ka Po'alima e ho'omaka ana ma ka MH 2023 a i ka pau 'ana o ka Ho'olaule'a. Ua hō'ike ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā, 'o ka RHC kekahi o nā hui kāko'o kālā mua loa o ka Ho'olaule'a o ka MH 2020 a ua hō'ike hou i ke kāko'o i ka Ho'olaule'a o ka MH 2024.

Ua ho'okuleana ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā i ke Kōmike Ho'okele e hāpai he mana'o no nā pahuhopu ho'oulu kālā a me ka papa manawa e hāpai 'ia i mua o ke Komikina.

'ŌLELO HŌ'IKE A KA LEHULEHU

Ua kono hou ka Luna Ho'omalū i ke ākea e hāpai mana'o. No ka 'ole, ua ho'omau akula i nā ho'olaha.

NĀ HO'OLAHA

Ua ho'olaha ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā no ka mea nui o ka ho'okō 'ana o nā lālā komikina i kō mua 'ole ka State Ethics Training for the Board and Commission iā lākou. Hiki ke loa'a ma ka pūnaewele a he 33 minuke ka lō'ihī o ua papa ho'onui 'ike nei.

Ua hō'ike ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā no ko lāua 'o Mike Mālia Sanders haku 'ana he papa manawa hālāwai hou no ka MH 2023 e hō'ike 'ia i ke Komikina.

KA HO'OPA'A HĀLĀWAI – 14 NOWEMAPA, 2022

Ke nūnē 'ia nei kekahi hālāwai Komikina Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika no ka lā 14 o Nowemapa, 2022, ma ka hui kino. E hō'ea kino kekahi 'elele SPC a 'elele no Aotearoa e hō'ike'ike ai. E ho'olauka'i pākahi 'o Mike Sanders me kēlā me kēia Lālā Komikina.

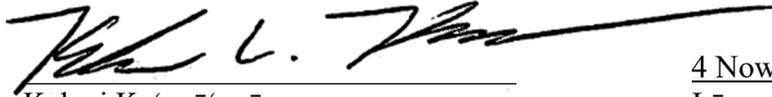
No ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā ke kuleana wehena o ia hālāwai. 'A'ohē hālāwai Komikina ma ka lā 24 a me ka lā 31 o 'Okakopa. Ua hāpai ka Luna Ho'omalū Ka'anā'anā, hiki ke lilo ia mau lā he mau lā hālāwai Kōmike.

Mo'olelo Hālāwai o ke Kōmike no ka Ho'olaule'a No'eau a Mo'omeheu Pākīpika 13
Pō'akahi, 17 'Okakopa, 2022, hola 3:00 'aui ma o ka Zoom
'Ao 'ao 10 o 10

Ua mihi hou akula ka Luna Ho'omalua Ka'anā'anā i ka lohi me ka mahalo pū i nā lālā o ke ākea i
ke komo i ka hālāwai a me ke Komikina i ke kākō'o.

HO'OKU'U

Ua ho'oku'u 'ia ka hālāwai ma ka 4:36 'aui.
Me ka ha'aha'a iho nō,

Kalani Ka'anā'anā
Luna Ho'omalua

4 Nowemapa, 2022
Lā